

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor, de stukken te bekorten)

PATIËNTENVERVOER DOOR DE LUCHT

Bij de repliek van collega IDE (1969) betreffende mijn artikel (1969) wil ik gaarne enkele kanttekeningen maken.

Hoewel werkzaam in een soortgelijk arbeidsveld, heeft collega IDE kennelijk toch niet begrepen wat mij bewogen heeft tot het schrijven van dit artikel.

In tegenstelling tot de geschetste motivering van de werkwijze van de Bedrijfs Geneeskundige Dienst van de KLM hanteert de Luchtmacht Geneeskundige Dienst een geheel ander uitgangspunt: de acute patiënt in nood, of de behandelend arts in nood.

Mijn werk brengt met zich mee, dat ik betrokken ben bij de hulp aan ongevalsslachtoffers en ernstige zieken op de Waddeneilanden. Daarbij kunnen niet, zoals in een commercieel bedrijf, restricties worden aangelegd bv. ten aanzien van het stadium van de graviditeit. Nee, het gaat juist om stoornissen op het laatste moment: een placenta praevia, solutio placentae, uitgezakte navelstreng, haemorrhagia post partum etc.

Collega IDEs werkwijze brengt met zich mee, dat hij bv. van de vele hartpatiënten die zich als passagier aanmelden, de high risks selecteert. Wij krijgen echter juist het verzoek een patiënt met een acuut hartinfarct te willen transporteren. Wij worden voor een voldongen feit geplaatst. Met mijn artikel bedoel ik echter te zeggen: Geachte collega, U vraagt, wij vliegen. Maar bereid dan uw patiënt voor op het transport! Daarnaast zijn er natuurlijk restricties voor wat betreft het vliegtuigtype. Een Friendship en een DC-8 hebben dank zij grote vlieghoogte slechts tijdens start en landing last van meteorologische invloeden. Een helicopter daarentegen vliegt laag, en heeft daardoor meer beperkingen ten aanzien van het weertype. Wij gebruiken veelal een Beaver (zonder drukcabine), waarvoor elk eiland een stuk strand of een grasstrip ter beschikking heeft, maar natuurlijk geen faciliteiten om op instrumenten (IFR) te kunnen landen.

Voor geestelijk gestoorden zie ik geen indicatie tot luchtvervoer, daar het altijd mogelijk is, de patiënt per boot, auto of trein te vervoeren. Mocht er toch een behoefte bestaan, dan bieden de moderne psychopharmaca voldoende mogelijkheden, de patiënt in alle rust te vervoeren.

Literatuur: DAMBRINK, J. H. A. (1969) *Ned. T. Geneesk.* **113**, 1854. — IDE, H. C. (1969) *Ned. T. Geneesk.* **113**, 2205. Leeuwarden, 2 december 1969 J. H. A. DAMBRINK

DE PATHOFYSIOLOGIE VAN HET VERDRINKEN

Het is ons uit de aard der zaak bekend dat het kaliumgehalte van de erythrocyt van de hond veel lager is dan dat van de menselijke erythrocyt. Collega ZIMMERMAN (1969) heeft echter volkomen gelijk wanneer hij bezwaar maakt tegen het feit dat wij dit niet expliciet vermeld hebben. Het gaat naar onze mening wat te ver wanneer hij meent dat de hond als proefdier voor dit onderzoek niet het juiste „experimenteel model” zou zijn. Het gaat ons in dit onderzoek om de vraag of aspiratie en daaruit voortvloeiende verandering in de water- en elektrolytenhuishouding van belang is als doodsoorzaak bij verdrinken. Wij menen op grond van de genoemde dierexperimenten en op grond van literatuurgegevens, dat anoxie als primaire doodsoorzaak veel belangrijker is dan aspiratie, hoewel de laatste als oorzaak van secundaire anoxie en acidose wel een rol speelt.

Literatuur: ZIMMERMAN, A. N. E. (1969) *Ned. T. Geneesk.* **113**, 2204.

Amsterdam, 3 december 1969

G. DEN OTTER

BERICHTEN

BUITENLAND

Egypte

Geboortenregeling. — Egypte heeft als eerste van de islamitische landen een begin gemaakt met propaganda voor geboortenregeling. Er zullen over het gehele land verspreid, maar voornamelijk in de bevolkte streken, 400 consultatiebureaus worden opgericht, waar men gratis voorbehoedmiddelen kan ontvangen. Abortus zal voortaan niet meer strafbaar zijn. (*Ärztl. Praxis.*, 29 nov. 1969 bl. 5403.)

Finland

Arctische geneeskunde. — In Uleaaaborg, een stad aan de Botnische Golf, is een interscandinavisch instituut voor arctische geneeskunde geopend, waar de ziekten en deficiëntieverschijnselen bij de bevolking van de poolstreken, alsmede de aanpassing van mensen bij het arctische klimaat zullen worden bestudeerd. In het instituut zijn hoogleraren en artsen uit Zweden, Noorwegen, Finland, Denemarken en IJsland werkzaam, onder leiding van de Fin, Prof. WASZ-HÖCKERT. (*Dtsch. Ärztebl.*, 29 nov. 1969 bl. 3397.)

Groot-Brittannië

Rabies. — De minister van landbouw, visserij en voedsel zei in het Parlement dat de honden die thans huisarrest hebben in Camberley (zie deze rubriek, vorige jaargang bl. 2116) niet tegen rabies zullen worden gevaccineerd. Er is geen vaccin dat honden volledig beschermt; voorts is toepassing ervan in Engeland niet aangewezen, want deze zou kunnen leiden tot de aanwezigheid van symptoomloze dragers van het virus. Vorig jaar is een hond die tweemaal tegen rabies was gevaccineerd in een kennel omgekomen. Binnenkort wordt een rapport verwacht van een commissie die een onderzoek heeft gedaan naar het rabies-geval in Camberley. (*Nature*, 15 nov. 1969 bl. 638.)

Abortus bij buitenlandse vrouwen. — Op een vraag van een parlamentslid over aantallen buitenlandse vrouwen die in Engeland een abortus bij zich hadden laten opwekken, antwoordde de minister van sociale diensten dat in de eerste twaalf maanden sinds de inwerkingtreding van de Abortuswet 2.265 gevallen van abortus waren geregistreerd, uitgevoerd bij in het buitenland woonachtige vrouwen. Van deze vrouwen waren 1.076 afkomstig uit West-Duitsland, 481 uit de Verenigde Staten, 236 uit Canada, 138 uit Frankrijk, 86 uit Nederland, en 248 uit andere landen. Vergelijking met de periode vóór de Abortuswet is niet mogelijk, aangezien er geen getallen uit die tijd bekend zijn. (*Brit. med. J.*, 15 nov. 1969 bl. 439.)

Antibiotica in veevoer. — De regering heeft de aanbevelingen van de commissie-Swann aanvaard betreffende het gebruik van antibiotica in het voer van dieren en betreffende de toepassing in de veterinaire geneeskunde. De commissie heeft vastgesteld dat toediening van antibiotica aan vee bepaalde gevaren meebrengt voor de gezondheid van mensen en dieren, doordat ze aanleiding geeft tot resistentieontwikkeling bij bacteriën. Antibiotica moeten worden geklassificeerd als „therapeutisch” of als „feed”, en het gebruik van penicilline en tetracyclines in het voer moet worden verboden. (*Brit. med. J.*, 29 nov. 1969 bl. 568.)

Japan

Stralingseffecten na atoombom. — Na de tweede wereldoorlog werd een commissie ingesteld voor onderzoek van de onmiddellijke effecten van de door de atoombommen tweegebrachte straling op de overlevenden. Dit werk werd na 1948 voortgezet door de naderhand benoemde Atomic Bomb Casualty Commission. Deze commissie heeft thans